

Sygn. akt I CZ 77/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa J. P. przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi

Sprawiedliwości

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 lipca 2017 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 maja 2017 r., sygn. akt I ACa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając orzeczenie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 lutego 2015 r. J. P. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Sprawiedliwości kwoty 544 231,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania od Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem decyzji ostatecznej niezgodnej z prawem. Wyrokiem z dnia 23 października 2015 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo ustalwszy, że powód ubiegał się o powołanie go na stanowisko Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Nie otrzymał rekomendacji Rady Izby Komorniczej, a decyzją z dnia 13 sierpnia 2009 r. Minister Sprawiedliwości powołał B. R. na stanowisko Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. oraz odmówił powołania na stanowisko U. R. i powoda. J. P. bezskutecznie wnosił o uchylenie tej decyzji, a w konsekwencji złożył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w [...] skargę o uchylenie decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 października 2009 r., utrzymującej w mocy decyzję z dnia 13 sierpnia 2009 r. Wyrokiem z dnia 7 maja 2010 r. WSA oddalił skargę. Orzeczenie to wraz z obiema poprzedzającymi je decyzjami Ministra Sprawiedliwości zostało uchylone przez Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 r.

Naczelny Sąd Administracyjny ustalił, że osoba powołana na stanowisko komornika decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2009 r. nie mogła zostać na nie powołana ze względu na niespełnienie wymagań ustawowych. Wymagań tych nie spełniała również U. R., co czyniło powoda jedyną osobą, spośród objętych decyzją z dnia 13 sierpnia 2009 r., która wykazała spełnienie przesłanek pozwalających powołać ją na stanowisko komornika.

Wyrokiem z dnia 5 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] uchylił wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 23 października 2015 r. i przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania sprawę z powództwa J. P. przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Sprawiedliwości o zapłatę odszkodowania za szkodę spowodowaną wydaniem decyzji ostatecznej niezgodnej z prawem. Przyczyną uchylenia wyroku było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy w postaci zaniechania zbadania materialnej podstawy żądania.

W zażaleniu złożonym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania pomimo zaistnienia podstaw do wydania wyroku rozstrzygającego co do istoty sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest szczególnym rodzajem zażalenia, w przypadku którego Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zakwalifikował określoną sytuację procesową jako odpowiadającą przyjętej podstawie orzeczenia kasatoryjnego i w zależności od wyniku tej kontroli albo oddala zażalenie, albo uchyla zaskarżony wyrok (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2014 r., IV CZ 54/14 oraz z dnia 26 września 2014 r., IV CZ 49/14 - nie publ.).

W ocenie Sądu odwoławczego przyczyną uchylenia wyroku Sądu Okręgowego było niezbadanie materialnej podstawy żądania. W ocenie Sądu Najwyższego nie było podstaw do uznania, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy. Spełnienie tej przesłanki odnosi się bowiem do sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania merytorycznej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017 r., I CZ 10/17; z dnia 23 marca 2017 r., V CZ 11/17; z dnia 13 marca 2013 r., IV CZ 15/13 oraz z dnia 5 czerwca 2014 r., IV CZ 32/14 - niepubl.)

W niniejszej sprawie nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy w wyżej przedstawionym rozumieniu. Sąd pierwszej instancji rozpoznał merytorycznie żądanie powoda ustalając jego podstawę prawną - art. 417¹ § 2 k.c. - oraz badając wystąpienie poszczególnych objętych nią przesłanek. Sąd ten przyjął wystąpienie przesłanki bezprawności wydania decyzji i ocenił, że pozostałe dwie przesłanki - tj. związek przyczynowo-skutkowy oraz szkoda - nie zostały wykazane.

Odmienne stanowisko Sądu Apelacyjnego, w kwestii wystąpienia pozostałych obu ustawowych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, nie usprawiedliwia oceny, że istota sprawy nie została rozpoznana, bowiem nie można

utożsamiać tylko prawidłowego rozstrzygnięcia sporu z rozpoznaniem istoty sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., III CZ 35/14, niepubl.).

W przypadku odmiennej oceny prawnej poprawności kontrolowanego orzeczenia zadaniem sądu odwoławczego jest uzupełnienie postępowania dowodowego w odpowiednim zakresie. Wydania orzeczenia kasatoryjnego nie uzasadnia bowiem nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych przez sąd pierwszej instancji (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12; z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CZ 6/15 oraz z dnia 3 marca 2016 r., II CZ 110/15 - niepubl.).

Sąd Najwyższy nie podziela również nieumotywowanego szczegółowo poglądu zawartego w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego, że merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd drugiej instancji prowadzi do naruszenia prawa strony do sądu. Sąd Najwyższy podtrzymuje w tej kwestii stanowisko zawarte w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., (III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55).

Wobec niespełnienia żadnej z przesłanek z art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w całości na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394 § 3 k.p.c., orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił, zgodnie z art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

kc

jw